

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suavis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt X. Aduentus Lansaci & collegarum, Galliaë Oratorum. Solemnis exceptio. Mandata quæ is defert. Dissensio de potiori loco inter ipsum & Hispanum Oratorem; & inter Venetos ac Bauaros. Priores ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

CAPVT X.

Aduentus Lansaci & collegarum, Gallie Oratorum. Solemnis exceptio. Mandata quæ is defert. Dissensio de potiori loco inter ipsum & Hispanum Oratorem; & inter Venetos ac Bauaros. Priores illius sensus ad Gallicum Romæ Oratorem ab eo scripti. Expenditur quoddam illius dictum, Spiritum Sanctum tabellarij manticâ inclusum aduenire Tridentum, quod post-eà famosum euasit.

a Diarium, & litteræ Legatorum ad Borromæum, 21. Maij 1562.
b Epistola Regine ad Episcopum Rhemensem, 9. Aprilis 1562.

INter hos animorum ac negotiorum turbines die decimo octa-
uo Maij Lansacus^a, post honorificum supra quinquaginta Præ-
sulum occursum, ingressus est, medius equitans inter Oratorem
Lusitanum, & tres Patriarchas. Duo illius collega tardius Parisiis
discesserant, adeoque vnà cum eo non peruenere. De ipsius missio-
ne Regina certiore fecerat Ferdinandum^b; & per suum Orato-
rem Rhemensem Episcopum significauit, Lansacum, pro eo quod
Cæsar postularat, habere in mandatis, vt in quouis negotio cum
Cæsareis Oratoribus coniunctim se gereret: studeret peruenire in
Synodo duritiem in relaxandis legibus, Ecclesiæ per se subiectis, sic-
ut Cæsar optabat, quò per huiusmodi laxamenta aberrantes reduci
possent, & ipsa Ecclesiâ rursus in vnum coalescere. Ad huiusce te-
noris sonum, & de sententia hominum politicorum, qui sæpè non
satis intelligunt quidnam sit Religio, & quæ vnica basis, quâ illani-
xa non vacillet, legationis libellus Oratoribus confectus fuerat.

Dicebatur ibi, in pacificatione firmata inter Henricum & Philip-
pum conuenisse, vt vtraque pars curaret, promoueretque Conci-
lium Oecumenicum ad concordiam salutemque fidelium. Henri-
co autem morte prærepto, Franciscum Secundum, illius filium, le-
gationibus ad Pontificem ac Cæsarem, & officiis apud Hispaniæ
Regem opus amplexatum fuisse, ita vt inter Principes Christianos
primus dici posset qui rem prouexerat. Verùm quò Synodi fructus
voto responderet, eo pacto celebranda erat, quo ad eam conflue-
rent qui ab Ecclesiâ secesserant; adeoque libertas ipsis indulgenda,
vt quando vellent accederent, & facultas vt audirentur in cuiusuis
argumenti disputatione, & ad ea consequenda quæuis ampla secu-
ritas. Idcirco fuisse ostensum Pontifici, hanc Synodum celebra-
dam esse non tamquam continuationem illius, quam priores Ponti-
fices habuerant, & in qua eorum damnatio lata fuerat, quorum
nunc

nunc reconciliatio quærebatur ; sed tamquam nouam conuocationem : fuisse tamen promulgatam à Pontifice per eas formulas, quæ oppositum sonabant ; vt proinde post successionem Caroli IX. superstitis, regij Consiliarij perdifficiliter diplomati consenserint ; idque quò pleniorẽ obseruantiam erga Pontificem exercerent, posita (id neutiquam verum fuit, vt alibi narrauimus) Pontificis promissione, quòd Concilium noua conuocatio fuisset. In primis igitur instarent Oratores, vt id disertè declararetur ; & vbi seu repulsam, seu ambiguitatem, seu dilationem offendissent, abstinere se à conuentibus, atque ab omni publica functione, Regem de re gesta admonentes, eiusque noua mandata præstolantes.

- 3 De in nouam Concilij stationem postularent, cum sponderit Pontifex, vbi Synodus Tridenti fuisset, eam à se translaturam iri in aliam sedem, quæ communiter accepta foret : huiusmodi non esse urbem illam, non solum spectatis hæreticis, sed compluribus etiam Catholicis ; quare transferendam Oratores curarent aut Constantiam, aut Spiram, aut Wormatiam.

Præterea, publicam securitatis fidem, amplissimam, maximeque vniuersalem, & ad omnem hominum frequentiam accommodatam, absque vlla conditionum circumscriptione, per formulas magis disertas, magisque indubitatas, quam quæ vulgatis in tabulis continebantur.

Nec segnius poscerent, vt Synodus esset libera, adeoque nec Pontificis nec Legatorum sententiæ se remitteret : nec liceret Pontifici mutare aut relaxare Synodi Decreta ; quin vt ipse Synodo subiiceretur, pro eo ac statuerant sanctiones Constantiensis & Basileensis.

- 4 His capitibus ita firmatis, palàm facerent, religionis detrimenta à corrupta in eius ministris disciplina esse profecta. Quapropter eam tum in capite tum in membris reformandam esse ; sicuti in Constantiensi Synodo dictum fuerat, sed infectà re, & sicuti subinde in Basileensi inceptum fuerat, sed non peractum. Proponebantur in libello plures articuli, qui omnes eò redigebantur, vt auferretur Pontifici iurisdictionis vsus in aliorum Episcoporum Diocæsi- bus, nisi vbi illi desides forent ; potestas relaxationum tum in coniugijs, tum in reliquis prohibitionibus, per antea acta Concilia sancitis ; Sacerdotiorum collatio ; pensionum retentio ; soluendarum pecuniarum exactio ; & omnino vt tolleretur splendor & imperium Aula Romanæ.

- 5 Monebantur præterea Oratores, ne quid permitterent quod
H h h h 3 quid-

1562.

quidquam detraheret Ecclesiæ Gallicanæ, aut Regalibus priuilegijs. Palàm illis fiebat Ferdinandi petitio; & quò se ad eam accommodarent, iniungebatur ipsis communicatio cum Cæsaris administris, officiorumque coniunctio, ad obtinendam relaxationem legum, per quam reuocarentur qui descuerant. Darent operam, vt decisiones proscriptionesque super Fidei dogmatis retardarentur vsque ad extrema Concilij, ne exasperarentur ij, quos delinendos curabant.

Vbi societas inter Principes Christianos ad auertendos hæreticos agitaretur, Oratores ostenderent, illorum potentiam sic esse communitam, vt pars Catholica, dum impetum in illam faceret, frangi potius posset, quàm eam frangere. Si querimonias acciperent, quòd ab ipsorum Rege suis subditis hæresis permitteretur, responderent, Repertam ab illo fuisse eam hominum multitudinem nouis sectis inhærentem, vt per ætatem adhuc teneram, eidem minimè liceret vim in eos experiri absque graui Sceptri discrimine; adeoque remedium existimari, vt congruentius charitati, quam nos docuerat Christus, perinde tutius & utilius, conspicuam communemque Ecclesiasticorum correctionem, atque assiduam ac studiosam Episcoporum Curionumque prædicationem. Verùm cum Oratores Tridentum peruenere, iam in Gallia rerum conditio alia erat, quod spectabat ad hoc mandatorum caput, prout lectores meminert.

Denique admonebantur Oratores, Hispani Regis administratos⁶ voluisse in controuersiam reuocare gradum, quem Oratores Gallia semper apud Oratores Cæsareos tenuerant: idcirco nec in Concilio nec alibi locum alium acciperent, neque sinerent hoc ipsum ibi in quæstionem adduci; sed vbi id non obtinerent, exemplò discederent, præmissâ contestatione, nec Regem nec regnum Gallia velle vlla in re eam Synodum comprobare, & Gallis Præsulis festino reditu iniuncto.

His instructus mandatis Lansacus, cum primùm Legatos inuisit,⁷ cepit^e de postremo capite cum iis agere, quod primum in eius animo erat, & primum re ipsa exercendum, & tradita ad id sibi mandata ipsis exposuit; qui difficiles inter angustias coniecti sunt. Etenim Aualus cum discederet, declarauerat, se minimè passurum secundos honores, non tamen obfirmatâ ad primos habendos voluntate patefactâ, sed ad temperamenta procliui; quorum vnum ab ipsis Legatis fuerat excogitatum, eiusque exemplar Romam missum, alterum ab Oratore Lusitano propositum^d, in quod postea propen-

^e Litteræ Legatorum ad Borromæum, 21. Maij 1562.

^d Litteræ Legatorum ad Borromæum, 6. Aprilis, & 14. Maij 1562.

Historia
Concilij Tri-
dentini
pars II.

1562
SIV

propensionem Hispanus præ se tulerat. Mihi verò libet illud distinde recensere, cum existimem publico emolumento consuli, cum innotescunt quædam agendi rationes, à viris prudentibus, bonique publici studiosis excogitatæ, ad amouendos obices sæpè interiectos summorum virorum commercio, maximis mortalium commodis necessario, dum de umbra fumoque litigatur; in quo litigio prudentia, quippe paucorum, cogitur se conformare dementiæ, quippe innumerabilium. Consilium erat huiusmodi: Decreto sanciretur, ne quisquam ex Oratoribus Conuentus aut Sessiones adiret, nisi à Concilij præconibus accersitus; quòd si quis vellet non vocatus adesse, intelligeret, eo die omnes qui accersiti fuerant, supra se confessuros. Et quoniam auctoritati tum Synodi, tum Catholicorum Principum, & eorum qui Principum personam gerebant, plurimum intererat, vt in Actis Concilij nominatim semper fieret mentio Oratorum, qui Tridenti degebant, ij omnes nominarentur (in quo, vt opinor, ordo aduentus, non dignitatis seruandus erat) quamuis illi functioni non adessent, iis tamen qui reipsa interfuerant, peculiari capitulo recensitis. Atque hac ratione quæuis contentio euitaretur, numquam ad eundem confessum aduocatis binis competitoribus.

Sed fieri non poterat, vt vlli temperamento Galli acquiescerent: cum enim temperamenta eò tenderent, vt anceps pro vtroque æmulo prærogatiua relinqueretur, Galli certam pro se postulabant, ne victoriã quidem per litem contenti, quippe quasi partem detrimenti ac iacturæ ipsam disputationem existimantes. Verum tamen Auali absentia respirandi spatium Legatis concedebat, spem collocantibus in beneficio temporis, quod nexus consilio inextricabiles sæpè dissoluit.

8 Grauius in præsentia coarctabantur ab iis, quæ Bauariæ Dux Oratori suo rescripserat^f; nimirum, nisi supra Venetos is collocaretur, confestim discederet: hinc verò necessitas ad duo maxima incommoda afferebatur. Si Duci satisfaceret, iacturam passuri erant Oratorum eiusmodi Reipublicæ, quæ præcipuum erat Religionis propugnaculum in Italia, & vnicum illius columen in Græcia, & parens præclarissimorum hominum, qui cum laude laborarunt eã tempestate ad eam conseruandam vniuersè in Orbe Christiano, cuiusmodi erant Aleander, Contarenus, Lippomanus, Delfinus, Commendonus, præter Nauagerum, de cuius opera iam tum cogitabatur. Contra verò si Venetis satisfaceret, deperdebantur Oratores eiusmodi Principis, qui Religionis pariter columen erat in Germania; quin fortasse deperditi simul fuissent per illud exemplum

Ora-

1562.
Exrat in
Archiuo
Vaticano.

f Dux literæ
Legato-
rum ad Bor-
romæum,
21. Maij
1562.

1562. Oratores omnium Principum Germanorum, etiam Ecclesiasticorum, eo nomine, quod alius suæ nationis honores debiti denegarentur: & tunc quidem accidit, non quo tempore Suavis affirmat, ut Legati spatium petierint, quo Pontificem ea de re certiores facerent; quod per celerrimum tabellarium præstiterit, suggerentes Pontifici, ut certum hominem mitteret, qui suis verbis Ducem rogaret, ne graualetur hoc indulgere Christianæ Reipublicæ commodo, expositis ad eum permouendum rationibus. Significauit quoque, opportunitatem ad id consequendum adesse, quoniam Bavarix Dux Pragam iturus erat medio Iunio, ubi sororis suæ maritus Rex Bohemix coronandus erat; adeoque potuissent illum fletere Cæsaris hortamenta, à Pontifice per Delfinum Nuntium sollicitata.

In spem venio, per huius Historiæ lectionem, ubi alius ex ea fructus haud carperetur, ablatam iri quamdam offensionem, in quam satis communiter incidunt homines religionis studiosi, sed negotiis ciuilibus inexpertis, & huiusce sæculi Politicæ parum peritis; quod scilicet Pontifices ætate nostrâ Synodos cogendas haud curant, sicuti per alia tempora fieri solebat, sicuti Canones præscribunt, & sicuti postulare videtur reparatio semper lubricæ caducæque disciplinæ. Profectò statim ac huius postremi Concilij euentus legerint, etiam in eo de quo mihi cum Suauis dissensio non est, animaduertent, in mystico Ecclesiæ cælo syderum coniunctionem concipi non posse seu difficilioris concursus, seu, factò concursu, periculosioris defluuij, quàm Synodus Oecumenica. Quamobrem dum res humanæ ita procedunt, perinde foret illam tentare (nisi irgeret extrema necessitas) ac Deum planè tentare, & congregationem cogere, vnde periculum immineret ne in dissipationem Ecclesiæ peruerteretur.

In quo risum simul ac stomachum mihi mouet Suauis malignitas, ubi enarrans euentus, qui præ manibus hîc sunt, affirmat, Pontificem Mantuano succensuisse, quod ex lite de Continuatione inter Hispanos ac Cæsarianos, opportunitatem non captarat Synodi dissoluendæ. Verum quidem est, Pontificem postulasse, ut Mantuanus eâ opportunitate vteretur ad declarandam Continuationem, quando ad id semel præstandum obstringebatur ab Ecclesiæ dignitate, ab integritate fidei, à promissionum nexu; nec illi visum esse tempus aptius ad id incidere potuisse, quàm ubi impensissimè postulabatur ab Oratore præsentis Philippi Regis, & nondum Galli peruenerant, à quibus vehementissima contentio expectanda erat. At quod Pontifex optasset, ut eâ ratione Synodus solueretur,

retur, est verè mendax calumnia, vt quæ apertam faciem ostendit absque vlla veritatis larua. Perinde quasi vbi Pontifex id ex animo cuperet, opus illi fuisset aut Legatorum aut propriâ ipsius operâ; cum perspicuum omnino sit, ad huiusmodi horologium exonerandum, satis esse assiduum illi operam non impendere ponderibus at-tollendis, rotisque ad cursum aptandis: quod ipsa Suavis narratio, quamuis alia intendat, potest ob oculos ponere cuius mediocriter intelligenti.

1562.

11 Sed sermonem de legatione Gallica prosequamur. Venit Lansacus, non quidem cum iis opinionibus quas ipse Româ in Galliam attulerat, admodum Pontifici propitiis, quippe ab ipsius experimento profectis; sed cum aliis, quas illi callide politici ipsi ingesserant, Pontifici, seu potius Pontificatui aduersantibus, & in mandatorum libello contentis, quæ ille magis in animo quàm in paginis impressa gestabat. Quare difficile non fuit, vt aliæ confimiles opiniones illi adhaferint, quas comperit in quibusdam Episcopis transmontanis, recentes dissensiones ac moras de mansione permolestè ferentibus. Proinde proximo post suum aduentum die, magis credulus quàm cautus, litteras scripsit ad Oratorem Gal-liæ Romæ degentem, quarum hæc erat summa.

819. Maij
1562.

12 Duò ad prosperum Concilij progressum opus esse; alterum (& hoc tolerabilius erat, secum allatum ex Gallia, non Tridenti susceptum) ne præcipitentur Decreta, sed retardarentur, donec remotiores Patres aduenissent: etenim Galli præcipuè intra duos trësve menses illic adfuturi erant, qui tumultibus in præsentia detinebantur. Alterum, vt Pontifex libertatem Synodo relinqueret, idem-que fieri à Legatis iuberet. Hic verò dictum ille protulit, quod postea per ora vulgi percrebuit; hoc est, *ne Pontifex mitteret Spiritum Sanctum in tabellarij mantica*. Similiter, ne fineret Romæ calum-niis peti quod in Synodo fuisset propositum ac sancitum, quem-admodum audierat contigisse articulo mansionis, qui sole clarior patebat.

13 Iam verò quò palàm fiat, quàm animosè nonnumquam extero-rum Principum ministri damnent res gestas Romanorum Pontifi-cum, expendamus huius epistolæ sententiam, quæ typis edita legi-tur^b. Volebat hinc Lansacus, ne Synodus ad sancienda Fidei dog-mata progrediretur, expectato per aliquot menses Antistitum trans-montanorum aduentu: hinc, vt in præsentia pronuntiaretur dogma Fidei tanti ponderis, quodque supra cetera singulos Episcopos one-rabat premebatque. Præterea, quo pacto illic affirmabat Orator,

^b In citato
libro Galli-
co.

Pars II.

Iiiii

maiori

1562. maiori fiduciâ quàm ausus fuisset summus Sorbonensis Theologus, eam sententiam sole clariorem patere? Haud ignota sunt Scholis testimonia rationesque illustrium Scriptorum, qui aliter sentiunt; quin liceret mihi Suauem ipsum illi obicere, qui pari fiduciâ, sed minori tandem audaciâ, quippe qui scribit de his quæ legèrat, oppositum omnino affirmat, nimirum, *per libros, qui postea conscripti sunt, magnam fuisse illatam hominum generi offensionem; adeoq; patuisse, disputationem solo partium studio fuisse susceptam. Nam quod spectat ad Scripturam & Patres, ea sunt ad perfectionem hortamenta, neque quidquam solidi est præter Canones, qui leges Ecclesiasticae sunt.* Quod sane mirum accidet cuiquam, cui Suauis causæ præuaricator videbitur, dum in articulo tam exagitato tribuit sententiæ, quæ fauere Pontifici credita est, maiorem claritatem, quàm illi concedatur ab ullo scriptore Pontifici obsequioso. Sed hostium dona semper suspecta. Tradiderat Suauis seditiosam illam doctrinam, à nobis alibi reiectam, videlicet, ex institutione Christi Episcopatum esse vnum, communem cunctis Episcopis, atque ita in primæua Ecclesia fuisse exercitum, sed postea diuisionem per humanas leges inductam. Hoc posito, non poterat ab eo agnosci mansio Episcopis à Christo iniuncta, cum vellet, Episcopos fuisse à Christo institutos solum vagantes, priuatosque peculiari ac certâ sede, in qua residendum ipsis esset. Atqui si loqui libeat pro veritate, & non pro partium studio (quod pace tum Oratoris tum Suauis dictum sit) neque extra dubitationem quæstio est, sicut alter existimat, neque seueriori opinioni defunt fundamenta, sicut alter affirmat; quin etiam post Concilium longè plures, & existimatione potiores sunt qui hanc partem tuerentur. Idque clarè demonstrat quàm sincere se gesserint in eo Pontifices, quibus nihil facilius fuisset, quàm in disputatione adedò ancipiti efficere tacitè, vt complures postea pro sententia laxiore, pauci pro strictiore conscriberent.

Nunc ad celebre scomma memoratæ epistolæ transeamus, quòd ¹⁴ *Spiritus Sanctus in mantica deferretur ad Concilium.* Hoc dictum per ora vulgi postea celebratum est, cum Episcopo Quinque Ecclesiarum tribueretur, quasi contentum in illius scripto ad Maximilianum II. cuius dicti pars, tamquam digna & impudentissima tanti frontonis frons, apposita est in facie Operis Suauiani, ab eo qui viuentis Suauis illud latinè vertit. Verùm si non extima facies pro more vulgi, æquè ignari ac maligni, sed intima soliditas illius repetiti disterij consideretur, ægrè poterit inanius quidquam eâ soliditate reperiri. Id enim quod apponitur, neque vbi verum esset
vllam

vllam contineret vmbra[m] mali, neque in hoc casu vllam continet vmbra[m] veri; atque ad vtrumque dispiciend[um] opus cuiquam non est vt sit aquila, satis est, ne sit talpa. 1562.

15 Quod spectat ad priorem partem, cum S. Leo scripsit ad Flavianum Patriarcham in Concilio Chalcedonensi memorabilem illam epistolam, quæ incipit, *Lectis dilectionis tue litteris*, adoratam & comprobata[m] à sexcentis ac triginta Episcopis ibi coactis, tamquam vocem planè S. Spiritus, fuitne illa delata in mantica tabellarij, an diuinitus admirabili quodam modo deportata? Comperit cunctis est, cum Deus instituerit, vt Fides per sermonem disseminetur, sermo verò duplici ratione habeatur, locutione & scripturâ; cumque hæc posterior communior sit, vtpote absentibus, qui absque comparatione plures sunt, accommodata; & cum hæc scriptorum litterarumque communicatio fiat per commeantes gestores mercenarios, hoc est per tabellarios, qui traditas sibi scripturas manticis deferunt, nihil indecorum interuenit, quòd Spiritus Sancti lux in manticis deferatur. Huiusmodi instrumento non semel Concilia & Pontifices lumen acceperunt ad S. Spiritus verbum interpretandum. Etenim cum is voluerit humano modo, & non diuinitus agere, instituit, vt Concilia & Pontifices, antequam definiant, adhibeant humani studij solertiam; quod non solum proprij cuiuspiam ingenij operâ nititur, sed communicatione pariter cum absentibus, quam in Synodi quæstionibus, & etiam antea diu habuit Ceruinus Legatus cum Guillelmo Sirleto, vt constat ex volumine litterarum, de quo longè supra mentionem feci; postea verò cum Sirleto Seripandus, vt patet ex altero volumine, vtroque in Vaticana Bibliotheca asseruato; & qualem habent complures Episcopi cum Theologis, qui ab ipsorum nationibus distant. Ipsi etiam Romani Pontifices, sicuti dicebam, tametsi agnoscant in se certam Sancti Spiritus custodiam; tamen cum adstringantur ad humanam diligentiam, pro eo ac par est, præmittendam, atque ad non ferendam cæco modo sententiam, dedignati non sunt exteriorem S. Spiritus lucem sibi quærere per manticas tabellariorum, studentes non præsentium modò Theologorum sententiam coràm audire (quò pacto à Leone, & Innocentio X. peractum est; ab illo in Senatu, ab hoc in peculiaribus cœtibus, antequam proscriberentur opiniones Lutheri ab altero, ab altero Iansenij;) sed etiam interdum à doctissimis Academiis longinquis, antequam ad sanctiones deueniretur.

16 Dixi, *lucem exteriorem Spiritus Sancti*; quoniam præter hunc sensibilem

1562.

fibilem sermonem, qui ab aliorum linguis seu calamis ad nos im-
mittitur, altero nobiliore & efficaciore opus est, qui solum ab illo
Diuino Spiritu nobis afflatur, & ab Augustino dicitur, *Vox alta &
secreta in ea parte, in qua nullus homo efficere potest ut proximè audia-
tur*: & sine quo nihil valeret virtus seu verborum seu scriptorum,
pro eo quod idem S. Doctor ostendit aduersus Pelagium. Sed Deus,
qui plerumque operari non vult mirabili quodam modo, tunc so-
let mentibus inspergere suum hoc interius eloquium, cum illæ ex-
citantur per naturalem sensus viam ab exterioribus monitis aut lin-
guarum aut paginarum: atque hic interior sermo, est verus ac pro-
prius S. Spiritus aduentus, quippe qui sola ipsius operatio est, nec
ab vlla re creata præstari potest. At verò motiones illæ extrinsecus
excitatæ à prædicationibus, à colloquiis, à scripturis, non modò
sunt effecta naturalium causarum, sed interdum cum peccato con-
iuncta, vt euenit, cum illarum auctor rectas quidem doctrinas pro-
fert, sed animo minimè recto, exempli causâ, merâ gloriolæ mor-
talis gratiâ. En diffatas vanissimas illas laruas, deformem speciem
præ se ferentes, quam rudiorum oculis exhibere poterat ea scom-
matis forma, *Spiritus Sanctus tabellariorum manticâ defertur*.

Secundo loco affirmavi, id quod eo dicto carpitur, nullam in hoc 17
veritatis umbram habere. Etenim certa custodia Sancti Spiritus ad-
dicta Conciliis, restringitur ad Fidei dogmata, & ad ea quæ cum
ipsis dogmatibus connectuntur, atque in his certum est eandem et-
iam custodiam haud permissuram, vt quidquam falsi definiatur,
non tamen ne quidquam veri prætereatur: id, & nihil amplius cer-
tæ custodiæ à Spiritu Sancto præstandæ Oecumenicis Conciliis tri-
buunt Catholici. Porrò ne vnum quidem articulum Suauis ipse
proferre posset, qui pro Suauianæ historiæ tenore definitus Tri-
denti fuerit ex vnus partis sententia potius quàm alterius, vo-
lente, persuadente, mouente Pontifice. In hoc ipso mansionis ar-
ticulo, in quo ille videbatur posse aliquo affici sensu, neque narra-
tur, indicatam vnquam ab eo voluntatem, vt ea definiretur esse iu-
ris Ecclesiastici, neque vnquam assensus fuit, vt sibi committere-
tur à Concilio illius declaratio; quin apertè Legatis scripsit, vt vi-
debimus, vt id omni ratione præpediretur.

Perge porrò: Numquam comperietur, à summis Pontificibus, 18
etiam in legibus, quibus non tam certò promisit Deus ipsis assisten-
dum esse, adeò vt semper illæ sint opportunæ, adhibita fuisse vlla
studia, vllamque curam, vt certa aliqua sancirentur à Synodo; so-
lùm interdum Synodum remouendam curarunt, ne statueret ali-
quam

quam legem, quæ minimè profutura Ecclesiæ videbatur. Atque hoc ipsum præstiterunt modo longè remissiore, magisquæ illas Concilij libertate, quàm adhibuerint Principes laici, iis legibus repugnantes, quas ciuili ipsorum potestati noxias arbitrabantur. Ita id quod quasi sal videbatur, vulgo lambenti sapidum, deprehenditur cibus marcidus, cuius putredo, vt fieri solet, insperso veluti sale fuit occultata.

1562.

CAPVT XI.

Oratio Guidonis Fabri in generali cœtu. Responsum illi redditum. Noua Pontificis sensa de Concilij turbamentis; & illuc missus Carolus Vicecomes, Episcopus Vintimilliensis.

SI animum quidem ex parte corruptum à Politicis Galliæ Tridenti gesserat Lansacus, et si magis illic malè affectorum suffuris deprauatus fuerat; longè corruptiores animos gesserunt illius collegæ. Paulò post peruenere Tridentum Ferrerius & Faber^a. Prior missus fuerat^b ad Pontificem à Carolo Rege, altero post obitum Francisci II. die, ad Synodi celeritatem inculcandam; sed valdè suspectæ erat religionis, vtpote qui auctor fuerat in Conuentu S. Germani, vt hæreticis templa concederentur; quòd tamen ille, cum ad Concilium designatus fuit, excusauit in Gallia apud Legatum^c, affirmans, Velle se in antiqua Fide viuere & mori, ac sperare se iterum ad Pontificis pedes accessurum; sed eam protulisse sententiam in cœtu iam dicto, quòd ibi solam incolumitatem Galliæ, bonumquæ ciuile regni spectauerat: quamquam postea continuata in religione illius opera^d huiusmodi verbis minimè responderint. Grauius laborabat Faber sinistrâ religionis famâ: sed is modicâ auctoritate instructus aduenerat, & potius vt politâ peroraret facundiâ, quàm vt politicâ res pertractaret prudentiâ. Statutum fuit, vt ij in cœtu die vigesimo sexto Maij exciperentur. Orationem habuit Faber. Eius tenorem refert Suauis, sed nec integrè nec fideliter. Narrat, cum illa visa fuisset auditoribus aculenta, à Promotore hæsitabundo redditum eo die pro more responsum non fuisse. Prætereo errorem dicentis, & hîc & alibi reddita fuisse à Promotore responsa, cum reuerà redderentur ab eo qui erat à secretis, cuius ministerio, non Promotoris, congruunt & adnectuntur hæc officia vrbantatis cum iis qui ab exteris Principibus legantur. Sed in hoc peculiari euentu rem ipsam, quæ gesta fuit, ignorat. Sic ergo ea se habuit.

^a 19 &
^b 21. Maij,
ex Diario.
^c Extat in
oratione
Ferrerij.

^e Litteræ Ferrerianis
Card. ad
Borromæum,
23. Aprilis,
missæ 18.
1562.

^d Narratio
Veneti Ora-
toris apud
Synodum ad
Rempublicam,
& epi-
stola Iadren-
sis Archi-
episcopi,
28. Maij
1562.

Iiiii 3

Consue-